

VZNIK MĚSTSKÉ CIVILIZACE. CHALKOLIT NA PŘEDNÍM VÝCHODĚ II FENOMÉN „URUKU“

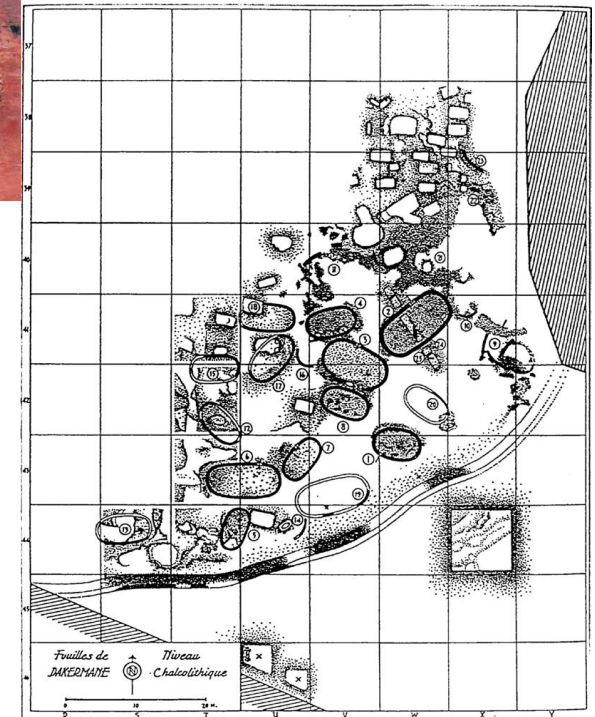
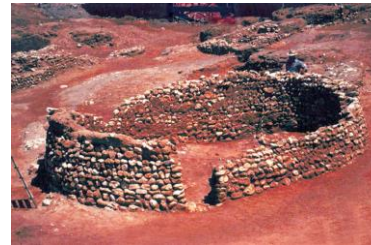
Petra Maříková Vlčková

Kultura starověkého Předního východu a Egypta KLBcA02

2018-04-18

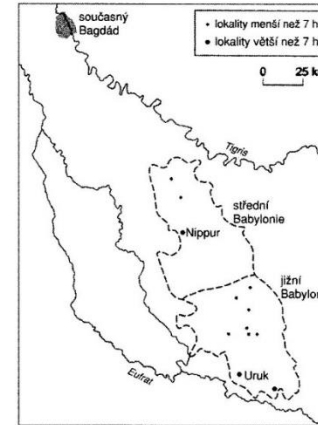
CHALKOLIT V SEVERNÍ LEVANTĚ - Byblos

- Jediné místo s kontinuálním osídlením
- Téměř celé prozkoumané – Maurice Dunand: periodizace pro vývoj celé pobřežní oblasti S Levanty
- Pohřbívání: pohřby v nádobách (2097, bohatá výbava: 3652 předmětů), kostrové i v jeskyních
- Osídlení: obydlí (oválná – charakteristická jen pro Byblos, pravoúhlá) a sila z píse (vepřovice), zpevněné cesty
 - Sidon-Dakerman: opevněné osídlení
- Podobná struktura osídlení: Sidon-Dakerman, Ras Shamra, Hama apod.

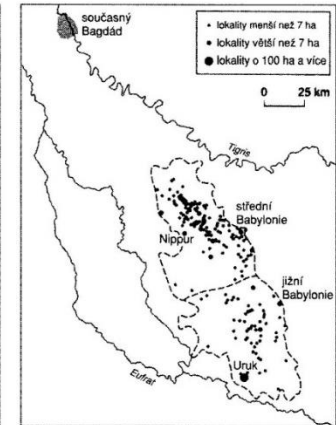

URUK V MEZOPOTÁMIÍ

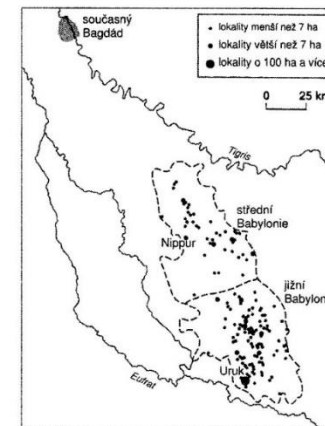
- c. 4000-3100 BC = protohistorická fáze chalkolitického období s přechodem do rané doby bronzové = objevení se městské společnosti v jižní Mezopotámii: středobod této civilizace X archeologická znalost regionu je nedostatečná
 - Důvody: ? Ekologická pestrost
- Projev celospolečenské změny: hierarchizace struktury osídlení
- Ekonomika: rozsáhlý redistribuční systém
 - Vzájemně propojený systém městských center, především v jižní Mezopotámii: ve střední a jižní Babylonii

(a) obejské období

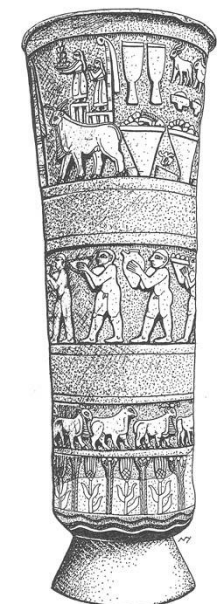

(b) rané urucké období

(c) pozdní urucké období

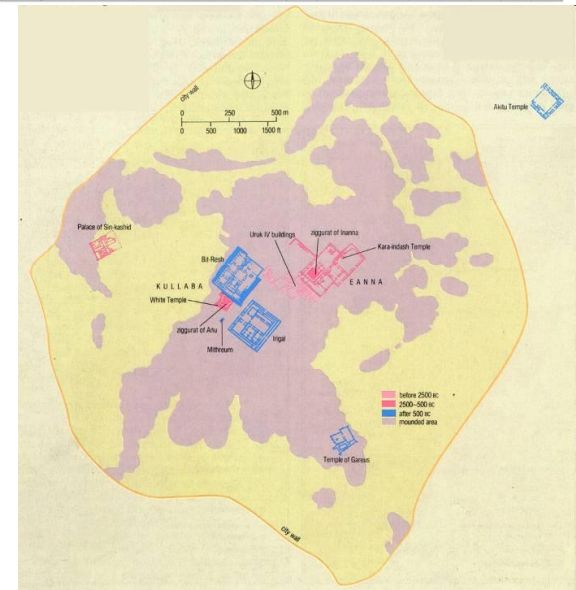
- Závěrečná fáze: objevení se klínového písma (Uruk, 34.-32. stol. BC): tzv. prvotní klínové písmo
 - ▣ Pečetní válečky
 - ▣ Súsy: tzv. buly se žetony
 - ▣ Číselné tabulky
- Keramika: hrubá, nezdobená, masová produkce: formy, hrnčířský kruh
 - ▣ Tzv. misky se zkoseným okrajem
- Specializace řemesel
- Umění: vyjádření smyslu života – tzv. urucká váza

URUK, Warka

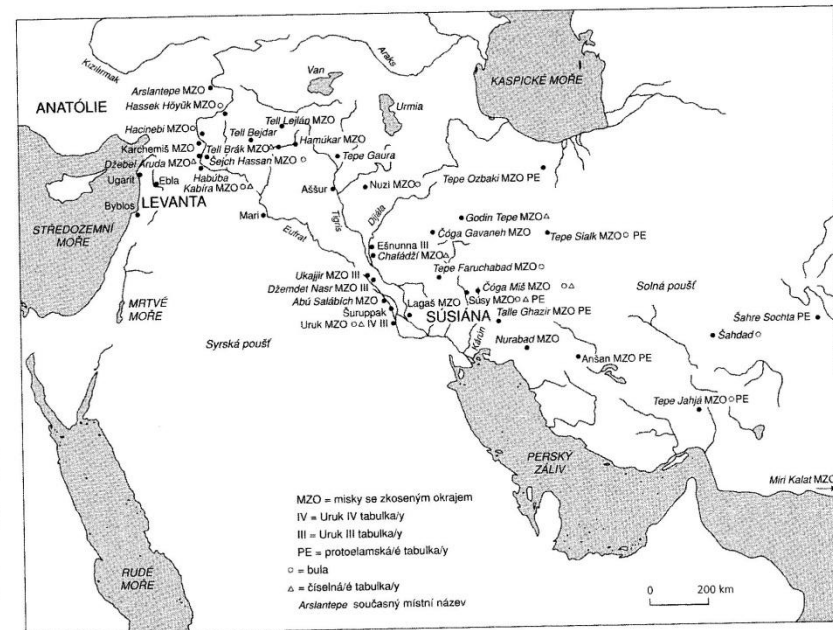
- Nejvýznamnější z raných měst: jediné známé centrum v jádrové oblasti J Mezopotámie
 - ▣ 3 hlavní telly: Eanna, Kullab a Irigal
- Výzkum: Německá orientální společnost (39 sezón); od 2001: DAIK: geofyzika, vrtvy, DPZ
- 2 hlavní archeologicky prozkoumaná místa:
 - ▣ Eanna, okrsek bohyně Inanny
 - ▣ Kullab, okrsek boha Ana
- Chronologická sekvence: 18 hlavních fází od 6. tisíciletí (XVIII: 5300-4575 cal BC)
- Obrovský nárůst osídlení plochy: od cca 70 ha po 210 ha (100 ha Uruk samotný, min. 5.5 km²): kolem 2900 BC: 50-80 000 obyvatel

Pozdní Uruk IV, ca. 3200-3000 BC

URUCKÁ EXPANZE

- Uručká hmotná kultura mimo J Mezopotámii: interpretace?
 - Kolonizace? Zábor území?
 - Doklad existence obchodních kolonií mezopotámských obchodníků?
 - Přijmutí urucké kultury místními elitami?
- Expanze: kolem poloviny 4. tisíciletí BC: přechod střední / pozdní Uruk
- Intruzivní urucká sídliště v S Mezopotámii: různé typy: drobné obchodní stanice (nejmenší, nejstarší, bezprostřední okolí staršího a původního chalkolitického centra: okolí Kueltepe, Balích – Hammam et-Turkman, horní Chábúr: Tell Brak, Hamoukar) - obchodní stanice převezmou původní centrum (pozdní Uruk, Karchemiš, Ninive, Tell Hamoukar, Tell Brak) – do té doby neosídlené oblasti (horní Eufrat, Habuba Kabira)
- Súsiana: JZ Írán. Centrum: Súsy

URUK V SEVERNÍ LEVANTĚ

- Počátek 4. tisíciletí: nízká úroveň centralizace moci v menších střediscích: po ustoupení Ubaidu – tzv. pozdně chalkolitické skupiny
- Množství uruckých lokalit po celé Sýrii: od poloviny do závěru 4. tisíciletí.
- Prvky urucké civilizace se projevují lokálně odlišně
- Rozrod osídlení:
 - ▣ zakládání nových míst: Habuba Kabira (střední Eufrat)
 - ▣ Tell Brak (SV Sýrie): původní populace: nový chrám, tzv. chrám očí
- Urucké kulturní prvky: půdorysy a výzdoba budov, keramika (misky se zkoseným okrajem), buly se žetony a číselné tabulky

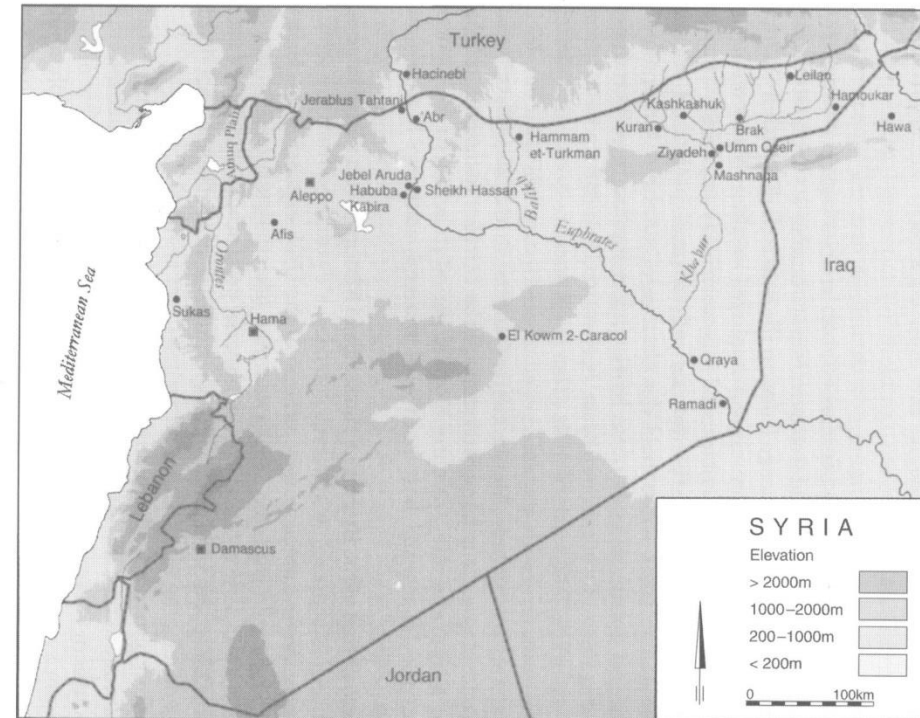
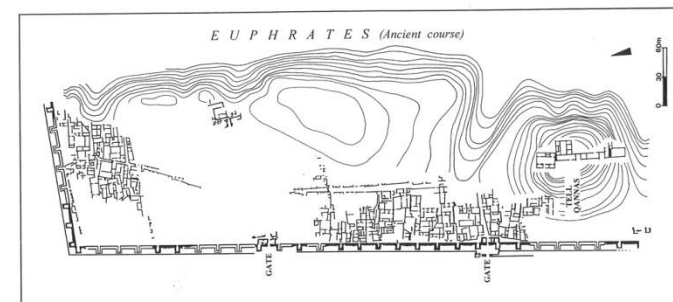
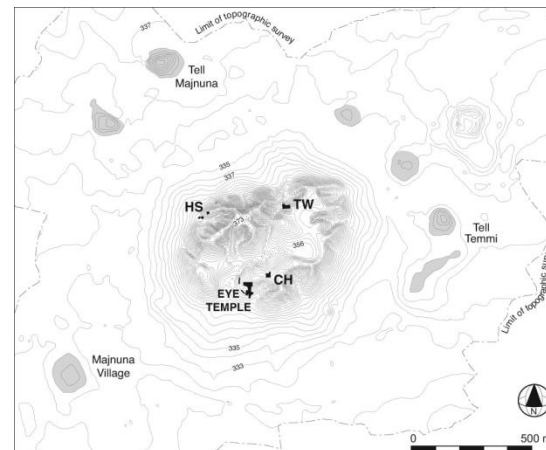
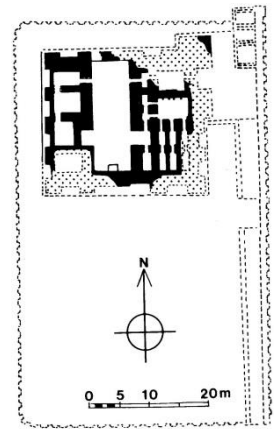
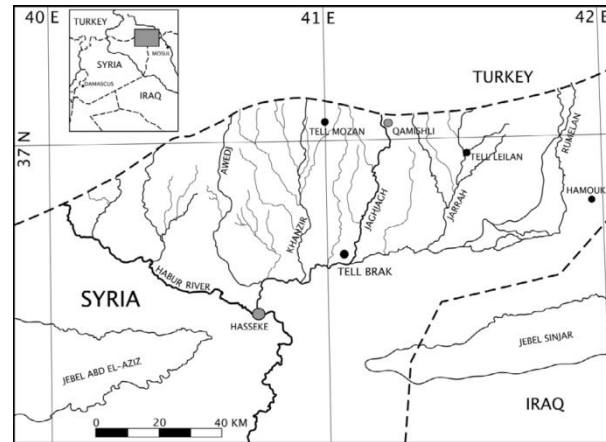

Fig. 6.1 Syria in the fourth millennium BC.

TELL BRAK

- Nagar, Nawar, tell v povodí horního Chábúru: jeden z největších tellů v S Mezopotámii
- Křižovatka obchodních tras
- Osídlení: od neolitu po středoasyrské období
- Eye temple: prozkoumán Maxem Mallowanem, 1930s (počáteční fáze: první polovina 4. tisíciletí)
- Tell Madžnuna a Tell Brak: masový hrob minimálně 175 jedinců a 375 zvířat: pozdně chalkolitické období: spíše doklad lokálního konfliktu

ZÁNİK URUCKÉHO KOMPLEXU

- V celém rozsahu komplexu: úplné přerušení kontaktů
- Osídlení:
 - ▣ Některá sídliště opuštěna: Habuba Kebira
 - ▣ Jinde: návrat k lokálním tradicím
- Súsiana: protoelamský stát
- Uruk? Chrámové stavby v Eanně pobořeny a postaveny nové. Tabulky: podobnost s kulturou Džemdet Nasr
 - Uruk: ponechává si svůj význam X objevují se nová centra
- Následuje: kultura Džemdet Nasr a raně dynastické období = **RANÁ DOBA BRONZOVÁ**

